

ЊИВА

Ратарски недељни лист.

Број 10.

7. марта (22. фебр.) 1915.

XVIII. год.

Претплата је: 3 круне на целу годину.
Издаје сваке недеље.

Уредништво и наклада «Њиве» је:
Budapest, Egyetem-utca 4.

Издаје и на мађарском, словачком, рушњачком, румунском и немачком језику.

Велике цене мекиња.

На будапештанској берзи једва се могло мекиња добити и за 25 круна све док није изашла министарска наредба, која утврђује највишу цену мекиња са 13 круна. Та би се цена без сумње могла поднети, само што је сада опет та незгода, да се мекиње или уопће не могу добити или само у мањим множинама и да трошкови око пошљања тако повећавају цену, да у швајцерајима (економије, у којима се млеко производи), где краве просечно само 5—6 литара млека дају, храћење мекиња не доноси никакве користи.

Но није само цена мекиња у тој мери скочила, него и сваке друге такозване снажне хране (као што је зејтин-погача, брашно пиринца итд.), те због тога пољски привредник да-

нас више не може кравама «снажну пићу» давати. Сасвим је природно, да услед тога краве мање млека дају те и чиста добит целог млекарскога подузећа опада.

Наша би дакле задања била, да од сада у економији производимо разноврне пиће у такој количини и да их у такој мешавини дајемо кравама, да од њих барем приближно исту множину млека као до сада добијемо. А то ћемо моћи постићи у томе случају, ако будемо давали барем трипута толико репе, колико досада.

У Данској се већ пре више година доказало, да се у место мекиња са сасвим добрим успехом могу велике множине репе похранити, а и у нашој домовини је у томе правцу др. Михаљ Рац, професор на дебрецинској академији извршио покушаје и то на тај начин, да је осим уобича-

јеће сламасте пиће давао кравама по комаду још и 4 килограма мешавине-мекиње и зејтин-погаче — и 10 клгр. репе. Поред таке хране давале су краве по комаду дневно 13 килогр. млека. У другој опиту је др. Рац од истих крава одузео скоро сву споменућу мешавину, само им је од те давао један килограм по комаду, дочим је количину репе при храњењу подигао на 45—50 клгр. по комаду. Добивена множина и квалитет млека су остали при томе исти, краве су и надаље давале дневно свака пеједина по 13 литара млека.

Из тих покушаја је сасвим јасно, да оним кравама музарама, које много млека не дају, не морамо у опће мекиња давати, а оним кравама, које доста млека дају, можемо смањити количину мекиња на једну килу дневно у случају, ако уједно повећамо дневни оброк репе на 45 до 50 кила. Колику заштеду постижава на тај начин пољопривредник, то ће он сам најбоље знати израчунати и ако се буде уверио, да је наведени назор тачан, он ће се без сумње трудити, да себи осигура за идућу зиму што већу жетву репе и на тај начин да у своме подuzeћу што више смањи храњење мекиња.

Наравно, да није свако у томе положају, да повећа површину земље посејану репом, али то није ни нужно, јер је репа така биљка, која најбоље уме да наплати добру обраду земље и добро ђубрење. Није дакле потребно већу површину репом посејати, него је нужно да онај крмад земље, који нам стоји на располо-

жењу боље обрадимо, по могућству дубоко преоремо, више пута подрљамо и свакако пођубримо и у томе случају ако шталско ђубре употребимо, морамо осим тога још и 150—200 клгр. суперфосфата (вештачког ђубрета) дати по катастралном јутру. На тај начин моћићемо себи осигурати са 100 центи већу жетву репе.

И са здравственог гледишта је репа изванредно важна зимна храна не само крава музара, него и младе марве. Због тога треба сваки пољопривредник, који однегује рогату марву да производи што више репе, но ваља дз при давању те хране врло пази на чистоћу у штали, јер усљед најмање нечистоће добија млеко а и путер неугодан укус на репу.

Кукуруз.

Ко не зна, рећићемо му, да међу свом храном кукурузи се на целом свету највише сеје. Роди свуда, где год лети топлота достиже најмање 18 ступњева. Налази се у свој Европи, до Кине-Китаја и Јапана, продreo је и у сред Африке. Може се слободно рећи, да кукуруз и пиринач хране већи део човечанства. Пореклом је америчка биљка, а у Европу ју је донео Христифор Колумбус, проналазач Америке. У нашој домовини био је кукуруз одавно врло распрострањена биљка; особито је био благословена храна планинских крајева, где жито већ није могло да роди. Трећину наше скинуте летине

Н
А
С
Л
Е
Д
Ж
Е
О
Т
Е
К
А

ни кукуруз, те га ма отуда сма- трамо нашим производом као и ду- ван и кромпир или међу дрвећем јаблан — а овамо ни једно од ових

кувају, пеку и пуре кукуруз. Осу- шени кукуруз међу у брашно, а у старој постојбини му, у Америци, месе од кукурузовог брашна хлебац.

Предстража извиђа непријатеља.

није наше праисконито биље. Но оно у нашој земљи најбоље напредује, за то га ми тако и својатамо.

Колико је корисна биљка кукуруз, види се и по томе, што се може упо- требити на више начина. Код нас

Кукурузово брашно меша се обично са пшеничним и са јечменим, да би добило бољи укус. И по планинским пределима наше домовине пече се стално хлебац од кукурузовога брашна. Румуни подливају кукуру-

зово брашно са овчијим млеком, месе од њега ваљушке и мамаљугу. Талијани месе од кукурузовога брашна своју поленту, а Американци и Енглези пудинг, које је у њих народно јело. И Французи граде себи свакидање јело од кукуруза. У Јужној Америци пеку од кукурузња зрнења разна љута пића, а у Америци цеде из кукуруза неко масно уље. Млада кукурузовина, чаламада, добра је пића за нашу стоку, јер је стока воли и да пасе, а и после лета, да се њоме храни. Стока се добро гоји кукурузом и отуда јој је месо и маст фина. И кад се кукуруз обере, кукурузовина добра је зимска храна стоци и исечена сечком добро је мешати је у ђубре и у стељу.

У Америци плету од конаца кукурузовине ужета, асуре, вреће, шешире а с љуштиком пуне јастуке па праве од ње и хартију.

Сваки газда знаде колико је користан кукуруз. Особито је то сада у ово ратно време, када непријатељи, који не могу да нас победе на бојном пољу, хоће да нас поморе глађу. Но, хвала Богу, то им неће поћи за руком, јер имаде у нас хране довољано до нове жетве, та још и за даље. Али као што је појединац дужан да се унапред стара — тако је дужан и одговорни државник да учини све и све, само да непријатељ не успе у пакленој му намери — да нас помори с економским ратовањем.

Саопштили смо у листу наредбе Владине, са којом је настала да подмири потребу народа, да свако има хлеба. Сада најновија наредба гласи

о кукурузу. Известили смо наш свет како ће Држава да покупује до 1-ога Марта о. г. од газда кукуруз по добру цену. А сада питамо газде, да ли су пријавили Опћинском Поглаварству колико су ради кукуруза да продаду Држави за исхрањивање народа? Учините то, браћо газде, и ради вас самих, јер кад Држава после првога Марта не буде куповала кукуруз из слободне руке, него га буде реквирирала (принудно, силом куповала) мораћете дати кукуруз много јефтиније, него што би га дали да сте га продали добровољно. Но и у овоме погледу најновија је наредба то: највишу цену кукурузу одређиваће Местни Одбори и саопћиће је газдама, а урадиће то исто онако као што је утврђивана највиша цена пшеници, ражи и зоби. По овој највишој цени реквирираће држава — ако затреба — иза 28. Фебруара кукуруз. А донде ће, као што већ јавијемо у прошлом броју нашега листа, онима који продају свој кукуруз из слободне руке плаћати га са 27 и 30 круна до првога Марта о. г.

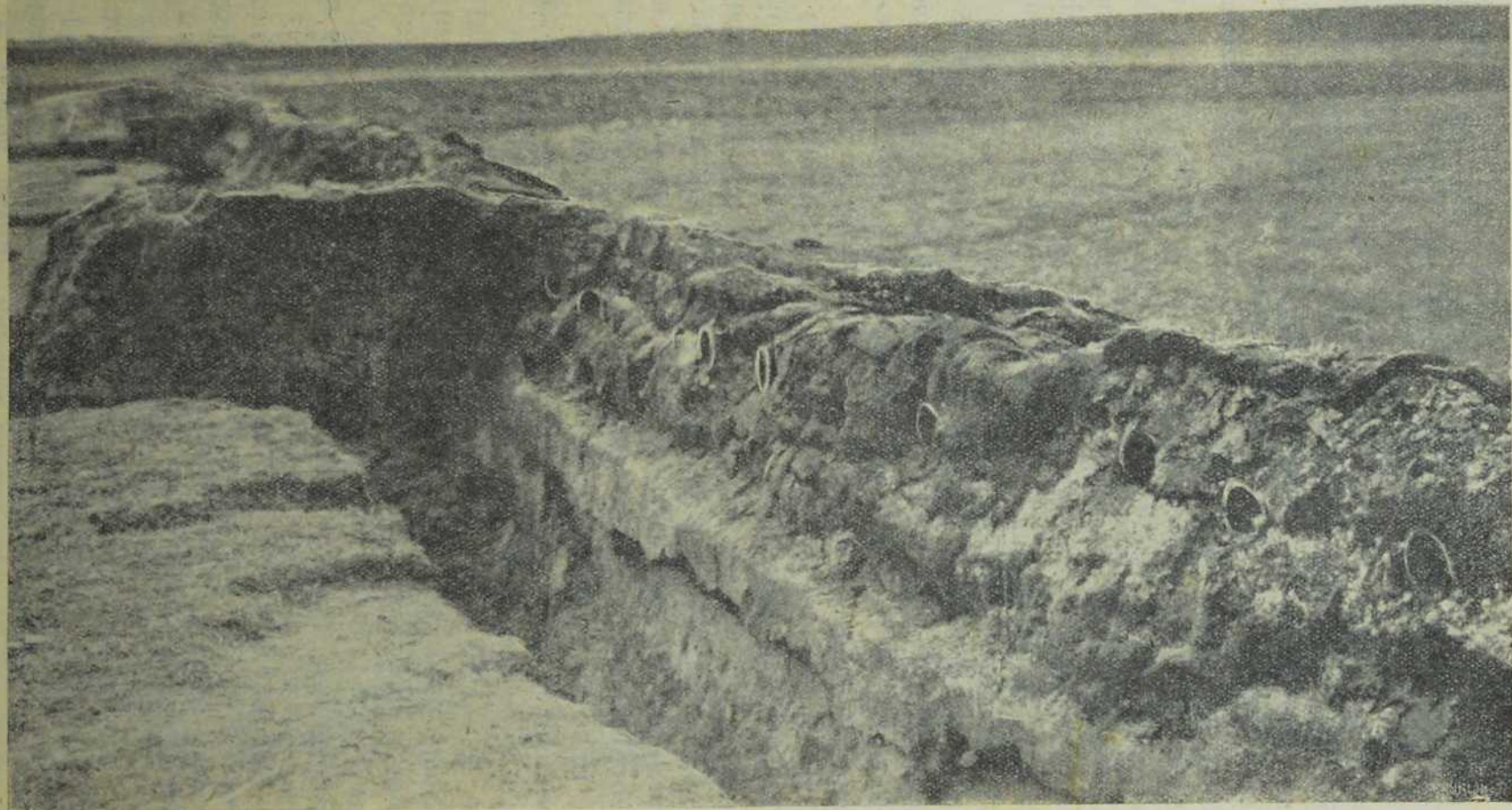
Но има о кукурузу још једна и то најновија наредба Владина. Да би се осигурала потреба хлеба наређује ова наредба: Све пекарнице, све радње које пеку хлеба, колача и друге врсте теста, могу пшенично или ражено брашно или брашно мешано са јечменим брашном само тако употребити или већ умешено тесто да га испеку само тако примити, ако је половина брашна од кога је то тесто умешено — кукурузно брашно.

Дакле од 1-ога Марта не сме се

www.nb.rs

Н
А
Р
О
Д
Н
А
Б
И
О
Т
Е
К
А

Напуштени руски стрељачки ровови са цементским плочима за пушке.

виће продавати никакав хлебац, нити икаково друго пециво, које не било печено половином од кукурузнога брашна. Хлебац печен кукурузним брашном слободно је јести истом 24 сата након што је печен. У појединим пределима може Министар унутрашњих послова дозволити да се место кукурузног брашна меша једна четвртина кромпира у друго брашно. Господин Министар унутрашњих послова, ако налази за нужно, може и то наредити: да се у појединим кућама, ма на чијем огњишту, сме пећи хлебац само од кукурузнога брашна помешаног са кромпиром. Ко погреша против ове министрове наредбе биће строго кажњен.

Но надајмо се, да тога неће бити. Паметним људима није нужно опширно доказивати: да Влада издаје ове тешке наредбе једино у опћем интересу, у интересу наше драге Отаџбине, у интересу свију нас.

Нека се дакле свако покорава овим наредбама, нека их свако врши као своју свету дужност, јер и одавде, са домаћега прага нашега, дужни смо да свом снагом ратујемо против оних, који раде пакленом намером на томе: да нас глађу изморе! Поморила тамо њих куга, да Бог да!

Кад је човек најјачи? Сваки би помислио, да је човек најјачи изјутра, кад устане. Међутим то није тачно. Мерењем снаге човечије на динамометру у разво доба дана и под разним околностима утврђено је, да је човек изјутра најслабији. По доручку мускулна снага п ње се и достиже свој врхунац по ручку. Затим опала неколико часова, па се опет пење до увече, а тада опет опала до изјутра, када је, као што рекосмо, најслабија.

Наши пролетњи радови.

Што год нам већи род даје ове године наша земља, тим ћемо више снаге имати да овај рат победоносно завршимо и тим ћемо лакше доцније незгоде отклонити; јер добра жетва, не само да нам свима хране даје, него вредност жетве повећава новчану снагу не само појединог економца, него и целе државе. Зато у добрим жетвама налазимо врло велики извор снаге за успешни завршетак велике борбе, коју води цео народ и на привредном пољу и сваки појединац. Треба дакле сву нашу снагу да на ту цељ употребимо, да би у нашој домовини што веће жетве постигли. Ако сви, који код куће остају буду надокнадили радену снагу на бојиште позваних, ако и жене буду помогле и ако будемо са раденом марвеном снагом, коју још имадемо у помоћ притекли суседу, који је у томе погледу у невољи — онда се неће моћи догодити та срамота, да у неким општинама земља остане непосејана на велику штету како појединца, тако и целе државе. Но осим тога је нужно не само да је земља посејана, него и да је сетва и што боље извршена, јер само на тај начин можемо са сигурношћу рачунати, да ће сетва имати успеха и да нећемо морати

www.nb.rs

Н
А
Р
О
Д
Н
А
Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Грађење заклоништа.

земљиште наново изорати и другим семеном засејати,

Све то морамо добро промислити још пре него што би пролетњу сетву започели. За време јесење сетве су многи били тога мишљења, да је при данашњим тешким приликама свеједно како сејемо, те су многи семе у рђаво спремљену земљу бацали. Посљедица таког рада је наравно та, да ћемо многи такав јесењи усев сада у пролеће морати преорати.

Зато ма како да су тешке прилике у појединим општинама што се радене снаге тиче, сетву рђаво извести не смемо, јер се такав посао свети. Па кад усев због тога пропадне или само мален род даде, онда је узалудан био и рад и све то не вреди ништа. Ако доцне сејемо, онда већ из тога узрока не можемо добру жетву очекивати. Ако на пример у Алфелду до почетка Априла нисмо земљу храном посејали, онда ту немојмо храну више ни сејати, него другу биљку, која се у то доба још даде са успехом сејати. Храна, коју те тако касно посејемо не можемо тако рећи никакав род даги, дочим имаде других биљака, које тада посејане још могу врло лепу жетву донети. Зато треба све то да промислимо особито сада, где немамо довољно радене снаге, да не би усљед рђавог рада имали штете.

Шта нам дакле ваља чинити, да не би то наступило? — Пре свега узмимо у обзир радену — ручну и марвену — снагу, која нам стоји на

расположењу и започнимо пролетње послове што пре. Чим нам је с пролећа могуће на границу изаћи, пожурумо се онамо и сејмо без престанка све дотле, док своју земљу и земљу суседа нисмо засејали, ако је могуће сејалицом, ако пак не, онда руком, али само добро преорану а не блатнаву земљу, на којој не можемо на успех рачунати.

Тамо, где је земља за пролетњи усев већ у јесен и за време зиме преорана — а за тај рад је било доста времена све до конца Јануара — тамо сетва пролетње хране неће бити скопчана са никаквим незгодама, јер онда само ваља подрљати земљу и одма засејати. Већ и из тога излази да је врло добро, када већ у јесен под пролетњи усев оремо.

Ако имадемо јару пшеницу, посејмо ју што пре, тако исто и јечам и зоб и то што више колико год можемо, колико год вам је могуће пожњети, посејмо тим хранама и она земљишта, где су јесењи усеви пропали, али све то само до времена, докле нам је у опће дозвољено те хране сејати. У Априлу немојмо више семе тих биљака сејати, него засејмо оне земље, где нисмо са храном доспели, боље кромпиром или кукурузом, јер је време сејања тих биљака у првоме случају Април, а у другоме Мај. Ако тако будемо радили, онда ће нам посао донети сигурније успеха, него када храну доцне посејемо. Будући да кромпир и кукуруз са успехом само у добро пођубрену земљу можемо сејати, то ону земљу, коју

www.nb.rs

Н
А
Р
О
Л
О
Г
И
Ј
А
С
Р
Б
И
Ј
Е

Немачка мунициона кола у Галицији.

Идемо доспели пролетњом храном засејати, а није у томе ђубревитом стању, да кукуруз у њој може успети, почетком Априла можемо још и грашком или сочивом, доцније пак до средине Маја насуљем засејати.

(Наставиће се.)

Огледало светскога рата.

По свима знацима судећи, види се јасно: да Руси залажу сву своју снагу у садањи нападај, баш као оно коцкар, који све што му је остало, полаже на задњу карту. То се види и по томе, што су Руси у задње бојеве довели неуке, неизвешћане војнике, а у новачењу почели су да купе, узимљу, у војску све момке из најмлађих година. Руска садања навала, журба њихова, изгледа да иде за тим, да отклони од руске војске најкобније последице. Када би Руси морали сада да испразне целу Галицију и то одједаред и да се одреку и одбране Варшаве — онда су они, што но рекли наши, свабили шеве, пропали ама баш до ископа. То хоће Руси свакако да избегну, за то доводе нове армије на бојиште; проливају крв немилце као очајници, који се не брину више ни за што.

Но ми се ових руских нападаја

не бојимо. Ми смо могли са војском својом да се одупремо Русима и онда, када их је било тројином више него нас; када су нас обасипали из своје силне артиљерије кишом од граната и шрапнела — па смо могли не само да им се одупремо, него да их и сузбијемо. Ми смо се сада са Русима по броју војске изједначили; њихова је артиљерија већ изанђала, а наша је тако сјајна, да их брише са лица земље. Па зар сада да се бојимо Руса? Није нама ни брига!

Највећи енглески лист «Тајмс» изрекао је пре неки дан ово признање:

«Рат показује, да је Аустро-Угарска монархија и војнички и економски много јача него што су то њезини непријатељи мислили.»

Види се по овоме признању, да Енглези бацају — копље у трње!

Земљорадња у ратноме стању.

II.

Произвађању на велико други је услов ђубрење. Не мислимо овде да пишемо књигу о томе; хоћемо да послужимо своје читаоце само са неколико савета, како ваља сада да газдујемо.

Ако икада, то сада, када желимо да нам земља много роди, морамо обратити много више пажње на ђубрење, но што смо то чинили до сада. Изнесимо дакле сво своје шталско ђубре на њиве, те га поспимо под оне биљке, које воле и трпе то ђубре. Извежено ђубре разастримо, а ако је могуће и заоримо га одмах, да не би лапило и губило снагу своју-

Вештачко ђубре воли свака биљка. Њиме можемо ђубрити на доброј земљи чак и пшеницу, која од шталскога ђубрета полеже. У на-

ђубрено, много јаче, здравије, јер се боље држи против полегања и рђе. Ово ђубрење утиче још и друге па чак и треће године.

Закловишта.

шој домовини подноси суперфосфат на свакој земљи. Са метер и по суперфосфата по јутру родиће нам по томе јутру 2—3 мм. па још и више рода. Па је то жито, суперфосфатом

Суперфосфат се употребљује обично пре сејања, али се може с њиме пођубрити и изникли усев. Ако је ко дакле ове године пропустио да нађубри свој јесењи усев са овим ко-

НАСТАВНИ
СЕРИЈА
СРЕДНЕ
ШКОЛЕ

дешним ђубретом, може га још и сада посути с њиме. Само нека не посипље суперфосфат по смрзнутој земљи, јер ће га отуда отпирити ветар. Ако нам је јесењи узев сада с пролећа слаб, посипмо га по јутру са 60—80 килограма чилске салитре, која је нитрогенско ђубре, те потпомаже растење и бокорење биљке.

Песковите земље добро ће бити ђубрити и са калиђубретом.

Задруга што вештачко ђубре производи и продаје даће свакоме врло радо обавештаја и послаће му своју књижицу, коју је издала о разним врстама вештачкога ђубрета. У тој књижици имаде све што ваља знати о овоме вештачком ђубрету, а и ценовник. Задрузи је наслов: A Műtrágya Értékesítő Szövetkezet, Budapest, főrdő-utca 8. sz.

Вештачко ђубре даје биљци само храну у обиљнијој мери, али шталско ђубре умножава у земљи и црницу, хумус, те не можемо бити без њега. Истина да црница по себи није биљна храна; али пошто она потпомаже растварање у земљи находећи се храњивих материја, то поправља физички састој земље, што ће рећи: оснажује земљу да боље упија кишницу и снежницу, чини чврсту земљу мекшом, меку чвршћом — те је она у земљи неопходно нужна. Зато је црна земља, црница, добра земља.

Ако немамо довољано шталскога ђубрета, али ако су нам њиве тако далеко, да би било скупо извозити шталско ђубре на њих, то можемо црницу производити и зеленим ђубре-

њем — а то се састоји у томе: да њиве своје засејемо биљем које брзо расте и кад је исто већ нарасло, а ми га онда поваљамо и заоремо да у земљи иструне. За ово зелено ђубрење може се употребити граорлица, вика, детелина, дивљи грашак итд. Овим ђубрењем умножићемо земљину утробу са нитрогеном, који ће унети у земљу ово биље чим у њојзи заорано отруне.

Његово Величанство и рат. Дописник једнога листа говорио је са таком особом, која је недавно код краља била. Од исте дознајемо да је краљ здрав и чио, познаје заповеднике свих регимената и све промене све до оберттера. У његовој соби на столу лежи велика географска карта, на којој малени барјаци означају положаје па бојишту. Са највећом родитељском нежношћу говори краљ о престолонаследнику и једина му је туга та, што му лекари још не дозвољавају да болнице посећује и да рањенике теши. Но чим време допушти, доћи ће и на то ред.

Дозвољен је воз марве из Бугарске. У Бугарској је велику радост проузроковала наређење Аустро-Угарска Монархије, да се поново дозвољава из Бугарске увоз живе марве и марвених производа на земљишта Аустро-Угарске. Досад је постојала забрана обог тога, што је у Бугарској распростра била марвена куга.

Забрањено је наших војницима алкохолна пића давати. Ратни министар је издао наредбу, у којој забрањује давање алкохолна пића војницима на жељезничким станицама, јер искуство учи да алкохолна пића слабе снагу појника.

Оболео уредник «Њиве». Уредник нашега листа, пресветли г. Стеван В. Поповић-фрушкогорски, који је председник Задруге за исушење југоисточног Срема од год. 1902. до сада, одао се био пре 15 дана у Загреб и у Вуковар, да се тамо са меродавним особама код Земаљске Владе и у Жупанијској Области договори: како би се процениле штете нанесене овим ратом Задружи у целом њезином подручју тиме, што су јој свих пет црпачишта воде срушена, изгорела, машине разривене, канали засути и обранбени насип и мостови срушени, те је у овоме великоме културноме делу, на којом се радило 15 година и у које је уложено скоро седам милијуна круна, учињена страшна пустош. На путовању томе, у ово зимско доба, уредник се нашега листа толико прохладнео, да је, вратив се пре 15 дана дома, оболео од тешке упаће грудне марамице, која га је бацила у постељу. Но хвала милости Божјој, лекарској вештини дра Косте Десимировића, и неуморној нези миле снахе болесникове — опасна је болест већ устукнула, те се надамо да ће уредник нашега листа, унаточ његовим високим годинама, ипак се за који месец дана сасвим опоравити и око послова свога позива поново вољно приснути.

Нова наредба у погледу ратне припомоћи. О ствари исплате ратне припомоћи издао је министар финансија Телески нову наредбу, која уређује исплаћивање те припомоћи и садржава врло важна упутства у томе погледу, да и породица народних усташа и ерзадрезервиста имаде права да иште ратну припомоћ чим је десета недеља прошла од како су издржаватељи породице наруковали. Даље наређује Министар да они, који припомоћи уживају, губе исту ако им се нерадиност докаже. Тако исто ће се припомоћ и од оних одузети, код којих се докаже да се не брину доста за своју децу; у томе ће случају турска власт преузети старање о деци.

Сабадка за храњење становништва. Варошка власт у Сабадци од 1. Марта сама снабдева брашном пекаре, трговце и пиљарице и уједно наређује, да се у вароши не сме више од 40 потура за један килограм хлеба искати. Ко за килу хлеба више захтева, тај ће бити врло строго кажњен.

Кратке вести. Краљ је из своје приватне касе 5000 круна припомоћи даровао золској православној црквеној општини, да се онде храм сазиди. — У ђурској жупанији у општини Нађерфалу играо се мали трогодишњи син Михаља Шопаланског са великом бургијом. У игри дечко тако несретно падне, да се бургија на 12 центиметара у око му зарила. Док је лекар дошао, дете је умрло. Зато не остављајмо никад без надзора таку малу децу, јер им се лако може несрећа догодити. — У Сомбору је Еде Кекеш вођа локомотиве добио србијанску ручну гранату од једнога свога познаника. Гледајући гранату у своје стану испусти ју из руке. Граната експлодира и откине вођи десну руку. И на врату је тешко озлеђен. — У Сегедину увелико скупљају прилоге у корнет Црвеног Полумесеца. Варош Сегедин је на ту дељ даровала хиљаду круна. — Врло је ретка та војничка наредба, у смислу које уз признање реткога витештва обичан војник постаје сфисиром. Така ретка срећа је задесила Ференца Фелдешија вођу одељена (путефирера). Исти се код Једлице у бојевима тако одликовао, да га је надложно заповедништво кадетом наименовало.

Из живота и рада Едисонова.

Занимљиво ће бити за наше читаоце, да нешто поближе чују о великом изумитељу, Едисону. Његов га дугогодишњи заступник и директор Томас Граф тачно описује и вели међу осталим, да га не би чудило, кад би неко путовао са Едисоном у жељезници све до Сан Франциска, па одатле даље паробродом до Сингапора, а да не би ни помислио, да је тај благи човек њежна и мирна гласа Едисон. Говори полако, не поучавајући ни не заповедајући. Врло је скроман, умишљености или славолепља ни трага. Недавно се је у Њујорку јавно представљао његов кинетофон. Американци су се одушевљавали са

великим успехом, а кад су истом чули, да се налази и сам Едисон у једној ложи, није било весељу и поклицима краја ни конца, али за часак Едисона из ложе нестаде.

Код Едисона је прирођена чедност и једноставност. Свет о њему говори као о некој проналажачкој машини тако, да кад би се од њега одузела проналажења, да не би онда ништа више од њега остало. Има их који су рекли иза тога, кад су с њиме говорили: «Ја сам га себи другачије представљао!» Често наивно питају, да ли он зна, што је у њему, него не пада у мистицизам, он се сам не обожава. Он само разуме, да има у њему веће способности, него ли у другим људима, али он није на то охол, јер као сваки човек, који има дубљи поглед, који тајинственост нарави боље и више проникне, увиђа и приспобља себе са том величанствености, те пресумира своју људску мањкавост, која га запредује, да се сам слави. Он је на кинетофону радио шест година, али је већ мисао за ту ствар готова пред њим лебдила, када је пронашао кинематограф. А проблем кинематографа га је већ занимао, када је довршио фонограф, а на тај је опет већ мислио, када је свршио телефон и електричне лампе. Тако је било то од почетка у његовом животу, да је већ нека друга нова ствар посве пред њим лебдила, кад је прву савршавао. Стога није никад имао времена да о себи промишљава, је ли га свет достојно слави.

Стога што је Едисон толико скроман, питало се је, да ли има фантазије. Прво се мора знати, што се под овом речју разумева. Ако се мисли, да ли се он може у једну ствар задубити, и исту утеловљену себи представљати, као да стоји готова пред њим, онда се мора рећи, да он има огромну фантазију. Једном је позвао к себи једног електромеханичара, којег је држао врло надареним, те му рече: «Промишљајте о тој и тој тачки, па ми сутра реците, какове би се могле наћи у њој могућности». Сутра дан дође механичар са обичним веселим изразом на лицу, као да је ствар добро схватио. «Дакле, — запита га Едисон — шта сте пронашли?» «Има их три могућности, али ни једна није тачна, јер...» рече електромеханичар и поче наводити разлоге,

зашто ствар не иде. После подне нашао је директор Едисона снажђеног. Едисон му рече: «Видите, како сам се опет преварио! Право каже песник Киплинг: «Они не разумеју...» — Он има право, — они не разумеју. Тај човек хоће да има три могућности, а да ни једна не приличи, ја сам израчунао да има 160 могућности. Али како се то раставља? К тому треба дара за комбинацију. А како се може комбинирати, ште се нема, и како да се комбинирају елементи, које још није нико пре нашао? Ја мислим, да ту приличи само она реч о визионарном виду, о другом лицу, које је већ често тајинствене дубине расветлило.»

Обичаји Едисонова живота јесу — рад, то је његов живот, његове навике. Када је започео експериментирати у подруму своје родитељске куће, било му је 10 година. Стога, што је ово место било влажно, доделили су му родитељи таван, да ту може мирно радити. Цели је дан овде експериментирао, а да му нико не дира у справе, написао је на његових 200 боца кемикалија свагде «отров». Било му је 17 година кад је пронашао двоструки систем телеграфије, а 22 године када је конструирао аутоматски телеграф, који је и у највећу даљину експедирао за један минут 3000 речи. Онда је дошао квадруплекстелеграф, који је први пут преко једне жице слао четири вести. Тако се је заштедило милионе долара за жице. А после тога шта није све дошло? Од године 1869. до данас је у самим Сједињеним државама затражио 1400 патента! И увек још истражива и проналази. Он ради дневно 18 сати неуморно и стрпљиво да му нема примера.

Други изумитељи, када нешто пронађу, мисле одмах, како ће и тај изум довољно искористити, а код њега је посве друкчије. Он се радује својем успеху, дапаче зна се као мало дете радовати, да га је милина гледати, али одмах већ мисли, како се из овог изума може још једна друга ствар извести. И већ почне експериментирати, тако, да за прорачунавање прошлог изума више нема времена.

Често га се чује рећи: «Та ствар може бити за десет или двадесет година готова». Али то га не сметк, да даље проучава.

Он се не боји, да неће успеха моћи доживети. Његови експерименти прогутају за оно 18 сати његова посла у лабораторијуму милијуне. Његова околица говори — ако прем врло тихо, да он то не чује — да би његови изуми били уједно и тако уносни, био би он већ давно убог човек. Присиђени допуст проводи на своме добру у Флориди, где — рибари. Крај свог великог рада бави се он још и са историјом и политичком економијом. У његовој фабрици запослено је 4500 радника, а када се који разболи и треба опораве, шаље га на своје красно добро у Флориди. Дакако, да код толиких радника има увек велики број болесника. Осим тога се он још брине и за обитељ обољелог. Особито се занима за талент поједине деце, те их даје о њиховим способностима испитати, а онда када су за изабрано звање поодрасли и изучити. Велики је противник, да деца седе цели дан у затвореној соби на школској клупи, пред педантним учитељима.

▲ То вам је Едисон.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Кад смо пре седамнаест година основали ратарски недељни лист «Њиву» нагласили смо: да смо ради да листом овим по јефтину цену уносимо у српску ратарску кућу здраву и корисну поуку, да забавним начином поучавамо српскога ратара корисноме знању и умењу — разда његова свестране напретка а у времену, у коме се свако живи отима да напредује.

Прелистајте нашу «Њиву» од године 1898., 1899., 1900., 1901., 1902., 1903., 1904., 1905., 1906., 1907., 1908., 1909., 1910., 1911., 1912. и 1913. па ћете се уверити из сваког ретка: да смо се поштено трудили, да се приближимо ономе циљу, који смо себи истакли. Велики и неочекивани одзив, којег

је стекао лист наш међу српским ратарима за ових петнаест година излажења свога одобрава нас да прио-немо из све снаге и даље: да наша «Њива» буде из дана у дан све то боља и све то лепша, а тиме српскоме ратару све то милија — једном речју: да лист «Њива» буде у ратарској кући мио недељни гост и поуздани саветник у свему оном, што српски ратар ваља да зна и да чини свога добра и своје среће ради.

У то име излазиће «Њива» и од сада са овим подеснијим насловом сваке недеље једанпут, на целом табаку овако лепе глатке артије, урешена лепим и одабраним сликама и доносиће у свакоме броју: поуке из пољоделства, вртарства, виноградарства, воћарства и из сваке друге гране кориснога рада; учиће ратаре пчеларењу, гајењу стоке и пернате живине; извештаваће га о новостима у народу и држави, казиваће му шта бива по свету; саопштаће вам у земљске и државне законе и уредбе; поучаваће га у разним важнијим грађанским пословима; одговараће, колико зна, може и уме, на његове питања и упутиће га како да се помогне у својој нужди и потреби.

Претплата је цена недељном, илустрованом, ратарском листу «Њиви» **само 3 круне годишње.**

Поред ове малене цене, до-бивају наши претплатници за-

Бадава и календар на поклон, као бесплатни божићни прилог „Њиви“-и њеним читаоцима.

Овако лепо урешен, јефтин, забавно-поучни, недељни лист као што је наш лист «Њива» — снажиће Србина ратара у борби живота за његов опстанак и напредак.

У то име молимо све Србе ратаре који радо читају и читањем се пријатно забављају и поучавају: **да се претплате на „Њиву“ одмах од првих бројева**, а ми ћемо им лист слати тачно и уредно онамо и на ону пошту, на коју нам то јасно и разговетно означе.

Лист је наш јефтинији и од погачица, зато га нико не може добити на вересију.

Претплата с шиље поштаноскем упутницом на адресу: А „Nyíva“ kiadóhivatalának — Budapest, IV., Egyetem-utca 4., Franklin-Társulat.

Уредништво и наклада „Њиве“

Одговорни уредник: ЧИКА-СТЕВА.

Састанци за нашу потпорну благајницу. Врло нагло расте број оних, који су похитали, да осигурају себе и своју породицу код радничке потпорне благајнице. По свима крајевима у земљи држе се састанци, на којима се држе поучна предавања о користима потпорне благајнице и тим приликама се уписују за чланове врло многи, који мисле и на сутра, на своју будућност.

О Г Л А С И.

ОГЛАСИ

се примају у наклади

„ЊИВЕ“

Budapest, Egyetem-utca 4.

Претплаћујте се на народни лист „ЊИВУ“ Претплата се шаље на «Nyíva» Budapest, IV. kerület, Egyetem-utca 4. sz.